

## 15. Perjantaina 2 päivänä maaliskuuta 1990

kello 13

Siv.

### Päiväjärjestys

Esitellään:

Ilmoituksia

Siv.

5) Hallituksen esitys n:o 18 televies-  
tintää koskevan lainsäädännön muutta-  
misesta ..... 496

Vaaleja:

1) Erikoisvaliokuntien täydennys-  
vaalit ..... 492

6) Hallituksen esitys n:o 19 laeiksi  
eläkesäätiölain ja avustuskassalain  
muuttamisesta ..... „

Ainoa käsittely:

Pöydällepanoa varten esi-  
tellään:

2) Asetus 26 päivältä tammikuuta  
1990 lääkintöhallituksen eräiden virko-  
jen perustamisesta ja lakkauttamisesta . 493

Mainittu asetus (A n:o 1)  
Talousvaliokunnan mietintö n:o 1

7) Maa- ja metsätalousvaliokunnan  
mietintö n:o 2 sen johdosta, että edus-  
kunnan tietoon on saatettu valtioneu-  
voston päätös kananmunien haudonto-  
jen rajoittamisesta (VNP n:o 6/1989  
vp.) ..... „

Ensimmäinen käsittely:

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oi-  
keudesta luovuttaa Vammaskosken  
tehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta  
perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryh-  
tyä eräisiin muihin yhtiön perustami-  
seen liittyviin järjestelyihin ..... 495

Hallituksen esitys n:o 226/1989 vp.  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

4) Ehdotus laiksi maatilalain 50 ja  
58 §:n muuttamisesta ..... 496

Hallituksen esitys n:o 245/1989 vp.  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mie-  
tintö n:o 1

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi  
ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olan-  
der sekä edustajat Alho, Andersson, Björk-  
lund, Björkstrand, Bärlund, Elo, Halonen,  
Hurskainen-Leppänen, Häkämies, Hämäläi-  
nen, Ikonen, Jokinen, Järvisalo-Kanerva,  
Jääteenmäki, Kasurinen, Kautto, Kekko-  
nen, Knuuttila, Kuuskoski-Vikatmaa, Kär-  
hä, Laaksonen, M. Lahtinen, Lehtosaari, P.  
Leppänen, Louvo, Löyttyjärvi, Melin, Met-  
sämäki, Miettinen, Moilanen, Mäkelä, Män-  
nistö, Mönkäre, Niinistö, Nyby, Paasio, Paa-  
vilainen, Pekkarinen, Perho, Pietikäinen,

Renko, Riihijärvi, J. Roos, T. Roos, Ryytänen, Sasi, Siuruainen, Taxell, Tenhiälä, Urpilainen, Viljanen, Vistbacka ja Väänänen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kärhä.

## Ilmoitusasiat:

### Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jokinen, P. Leppänen, Mäkelä, Paavilainen ja Pekkarinen, virkatehtävien takia edustajat Bärnlund, Melin, Paasio, Taxell ja Vistbacka sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Elo, Ikonen, Kuuskoski-Vikatmaa, Laaksonen, Löyttyjärvi, Männistö, J. Roos, Urpilainen ja Viljanen sekä tämän kuun 6 päivään yksityisasioiden takia ed. Perho.

### Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime helmikuun 23 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 15, 17 ja 20, jotka nyt on edustajille jaettu.

### Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 677, 678, 681 ja 683, kaikki vuoden 1989 valtiopäiviltä. Nämä kysymykset vastauksiin on nyt jaettu edustajille.

### Kansaneläkelaitoksen valtuutetut

Puhemies: Ilmoitetaan, että paikkojen uudelleen järjestelyä varten pyytää ed. Puisto vapautusta Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi antaa eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden varajäsenen valitsemisen Kansaneläkelaitoksen valtuutettuihin heidän toimikautensa jäljellä olevaksi ajaksi vapautuksen saaneen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

## Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

### 1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on erikoisvaliokuntien täydennysvaalit.

Kun erikoisvaliokuntien täydennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemiehistö on tänään pitämässään kokouksessa tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimieliset ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti:

ulkoasiainvaliokunnan varajäseneksi ed. Haavisto,

valtiovarainvaliokunnan jäseneksi ed. Ahonen ja varajäseneksi ed. Törnqvist,

pankkivaliokunnan jäseniksi edustajat Kalima ja Saarinen,

laki- ja talousvaliokunnan jäseneksi ed. Kalima,

sosiaalivaliokunnan jäseneksi ed. Hurskainen-Leppänen ja varajäseneksi ed. Kautto,

liikennevaliokunnan varajäseneksi ed. Vuoristo sekä

toisen lakivaliokunnan jäseneksi ed. Lapiolahti ja varajäseneksi ed. Saarinen.

Asia on loppuun käsitelty.

## 2) Asetus 26 päivältä tammikuuta 1990 lääkintöhallituksen eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A n:o 1)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

### Keskustelu:

Ed. Puskka: Herra puhemies! Virkajärjestelyt ovat sellaisia käytännön hallintoasioita, joihin eduskunnassa ei ole yleensä syytä puuttua, enkä tule asiassa myöskään varsinasta muutosta esittämään.

Haluan kuitenkin todeta, että tässä nimenomaisessa asiassa on herättänyt hämmästystä se, että lääkintöhallituksessa tehdään tällainen virkajärjestelypaketti tilanteessa, jossa juuri valmistellaan lääkintöhallituksen ja sosiaalishallituksen yhdistämistä. Yleisen tiedon mukaanhan uuden keskusviraston organisaatiota parastaikaa pohditaan ja useita erilaisia vaihtoehtoja on esillä. Tämä organisaatiouudistus saadun tiedon mukaan esitettäneen ensi vuoden tulo- ja menoarvion yhteydessä. Tuntuiskin luonnolliselta, että virkajärjestelyistä päätettäisiin vasta sitten, kun keskusviraston uudesta organisaatiosta on ensin päätetty. Miksi tässä asiassa näin ei menetellä, herättää kysymyksiä, joihin en myöskään valiokunnassa saanut tyydyttäviä vastauksia.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Kun katselee käsillä olevaa asetusta ja siitä annettua talousvaliokunnan mietintöä, ei voi tulla muuta kuin hyvin erikoiseen johtopäätökseen. Eduskunnassa käsitellään hyvin yksinkertaisia asioita. Asioiden sisällä on kuitenkin piirteitä, jotka tässä yhteydessä mielestäni ansaitsevat tulla huomioiduiksi. Tämä asetus pitää sisällään vain sellaisia virkajärjestelyjä, että yhdet lakkautetaan, toiset perustetaan, ja kansanedustajilla ei ole minkäänlaista kuvaa siitä, mitä tosiasiallisesti tapahtuu. Tosiasiallisesti myös valtion virkamiehet saattavat toimia sellaisessa urakierrossa ja uraputkessa, että tarvittaisiin parempia määräyksiä siitä, millä tavalla yhteiskunnassa virkoja hoidetaan ja millaista

urakiertoa tapahtuu yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

Herra puhemies! Apteekkitoiminta on Suomessa sangen kannattava bisnes. Ihmiset sairastavat, ja heidän sairauksiaan voidaan lievittää ja parantaa lääkkeillä. Muun muassa apteekkitoimisto on niitä lääkintöhallituksen toimialoja, joiden viroista tässä yhteydessä päätetään ja joiden viroista päätetään tällä tavalla asetuksilla. Sitten on asioita, joista ei päätetä asetuksilla vaan jotka ovat virkamiesten sisäisiä asioita ja joissa virkamiehet saattavat suosia toinen toisiaan.

Herra puhemies! Jotta eduskunnassa puhuttaisiin tärkeistä asioista, jotka ovat muutakin kuin virkaluettelot, ja kiinnitettäisiin huomio niiden virkojen sisään, haluan tässä yhteydessä kertoa, että Suomessa on 19 sellaista apteekkaria, jotka ovat aikaisemmin toimineet lääkintöhallituksen virkamiehinä. Suomessa on noin 550 apteekkia, ja niistä 19:ssä apteekkioikeudet on annettu sellaiselle ihmiselle, joka on aikaisemmin toiminut lääkintöhallituksen virkamiehenä. Näitä apteekkioikeuksia, jotka on annettu aikaisemmille lääkintöhallituksen virkamiehille, ovat saaneet Kaarina Anttila, Parkano; Lahja Anttila, Sörnäinen, Helsinki; Gustav Braxén, Valila, Helsinki; Ragnar Graffe, Lohja 1, Lohja; Salme Hannula, Eira, Helsinki; Seppo Hannula, Lauttasaaren Kirkko-, Helsinki; Jussi Isomeri, Tapiolan Otso-, Espoo; Meeri Järvi, Kontula, Helsinki; Esko Kukkonen, Itäkeskus, Helsinki; Leena Lehmuksaari, Klaukkala, Nurmijärvi; Anita Oksanen, Etelä-Kaarela, Helsinki; Reijo Purasmaa, Kivenlahti, Espoo; Antti Randell, Kirkko-, Tampere; Irja Rautiainen, Käpylä, Helsinki; Reijo Salonen, Hakaniemi, Helsinki; Liisa Sihvola, Tuusula 1, Hyrylä; Marja-Leena Sydänmaa, Pasila, Helsinki; Pentti Tuominen, Tikkurila, Vantaa; Airi Widlund, Kruunuhaka, Helsinki.

Nämä apteekkarit, jotka tänä päivänä toimivat virassa, ovat aikaisempia lääkintöhallituksen virkamiehiä, ovat olleet siis tavalta mukana siinä joukossa, joka myöntää apteekkioikeuksia toinen toisilleen. Tässä tapauksessa voidaan sanoa, että he myöntävät toinen toisilleen, kun he ovat itse jossakin vaiheessa kenties olleet niitä myöntämässä, ja nämä 19 joka tapauksessa ovat olleet apteekkioikeuksia saamassa, koska ne heille on myönnetty.

Tältä osin haluan sanoa, että hallitus askarteleo melko merkityksettömien papereiden parissa, kun se tuo meille tällaisia asetuksia, mikä virkaluettelo nytkin sisältyy käsillä olevaan asiaan ja mikä virkaluettelo ei kerro meille sitä, millaisia muita etuja tässä samassa myllyssä pyöritetään silloin, kun esimerkiksi pyöritetään lääkintöhallituksen virkapaikkoja ja apteekkioikeuksia samassa mafiassa.

Herra puhemies! Ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman, joka kiinnittää huomiota käsillä olevaan asiaan: "Päättyessään, että asetusta lääkintöhallituksen eräiden virkojen perustamisesta ja lakauttamisesta ei ole kumottava, eduskunta kiinnittää huomion nyt käytössä olevaan jälkikäteisvalvonnan periaatteeseen, joka ei käytännössä toimi. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen toimivamman valvonnan järjestämiseksi, ja edellyttää myös, että hallitus samalla selvittää asetuksilla vahvistettuja lääkintöhallituksen virkoja hoitaville virkamiehille myönnettävien apteekkioikeuksien tarkoituksenmukaisuuden."

Mielestäni hallituksen esitys n:o 227 vuoden 1989 valtiopäiviltä, josta voidaan ajatella, että tulee muutoksia tähän asiaan, ei kuitenkaan ole riittävä asioiden sisältöpuolen tarkasteluksi. Se on pelkkää teknistä korjausta. Sen takia lausumaehdotuksessa pyydetään hallitusta samalla selvittämään eduskunnan päätöksellä, onko tarkoituksenmukainen järjestelmä, jonka mukaan apteekkioikeuksia näin suuressa mitassa myönnetään niille virkamiehille, jotka lääkintöhallituksessa puuhailevat samojen asioiden parissa.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli tämä tieto ja viisaus ei ole tänään laskeutunut ed. Seppäsen harteille, niin ihmettelen, miksei hän ole tätä tietoa saattanut valiokunnan tietoisuuteen.

Ed. Puska (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen kiinnittää huomiota asiaan, josta on monella tavalla keskusteltu. On todella havaittavissa, että virkamiehiä lääkintöhallituksesta on jatkuvasti hakeutunut muihin tehtäviin. Se ehkä osittain kuvas-

taa myös sitä, että valtionhallinnon tehtäviä ei riittävästi arvosteta.

Asiaan on syytä kiinnittää huomiota, mutta on myös muistettava mitalin toinen puoli eli se, että ei ole mitään syytä eikä mahdollisuutta estää ketään hakeutumasta tehtävään, jota hän itse haluaa.

Voidaan sanoa myös, että niinkin laajan yrityksen kuin apteekin johtamisen kannalta on hyvä, että on kokemusta valtionhallinnosta. Totean, että ed. Seppäsen asia on tärkeä, mutta tässä esitetyn ponnien muodossa mielestäni asiaan on kovin vaikea puuttua.

Tässä nimenomaisessa asiassa minusta paljon suurempi kysymys on se, miksi tällainen virkapaketti nyt esitetään juuri, kun sosiaali- ja lääkintöhallitusta ollaan uudelleen organisoimassa. Eikö todella pitäisi päättää ensin uudesta organisaatiosta ja vasta sitten virkajärjestelystä?

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Puistolle sanoisin, että ei ole ollut pienintäkään tilaisuutta esittää asiaa talousvaliokunnan käsiteltäväksi. Mitentä täällä kansanedustaja antaa jollekin valiokunnalle asioita käsiteltäväksi? Pyytäisin ed. Puistoa kertomaan minulle sen tavan, jolla minä olisin tämän asian kommunikoinut. Tämä on ainoa paikka, jolloin tämä asia tulee eduskunnan täysistunnossa käsitteilyyn, tämä on ainoa käsittely. Mielestäni monikäsitteilyisessä tavassa on juuri se hyvä puoli, että muutkin kansanedustajat kuin valiokunnissa istuvat saavat kiinnitettyksi asiaan huomiota. Mutta kun nyt on kysymyksessä ainoa käsittely, tämä on ainoa paikka, jossa kansanedustaja voi tuoda valiokuntaan jotakin asioita tiedoksi.

Ed. Puska on ymmärtääkseni hyvä ihminen eikä aja erityisempää omaa etuaan näissä kysymyksissä, mutta silti on mielenkiintoista, että lääkäri ryhtyy puolustamaan apteekkareita ja lääkintöhallituksen virkamiehiä tällaisissa kysymyksissä, joissa ihmisten moraali on kovalla koetuksella. Minä pyytäisin ed. Puskaa toimimaan Lääkäriliitossa ja lääkintöhallituksessa päin esimerkiksi siihen suuntaan, että erikoismaksuluokassa maksettavia lääkärinpalkkioita ruvettaisiin tarkkailemaan. Esimerkiksi Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa ...

Puhemies: Asiaan!

Puhuja: Herra puhemies! Vastaan ed. Puskalle. En enää puhu tästä varsinaisesta asiasta, vaan vastaan ed. Puskalle. Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa erikoismaksuluokassa laboratoriolääkärit saavat rahaa tutkimatta lainkaan ...

Puhemies: Pyydän edustajaa palamaan asiaan!

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Seppäsellemme, että hänellä on puolueensa edustaja talousvaliokunnassa ja hän olisi voinut myös kirjeitse ottaa yhteyttä.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä olen täällä Suomen kansan edustajana enkä minkään puolueen edustajana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ed. Kärhä merkitään läsnä olevaksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Päätetään, että asetusta lääkintöhallituksen eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta ei ole kumottava, eduskunta kiinnittää huomion nyt käytössä olevaan jälkikäteisvalvonnan periaatteeseen, joka ei käytännössä toimi. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen toimivamman valvonnan järjestämiseksi, ja edellyttää myös, että hallitus samalla selvittää asetuksilla vahvistettuja lääkintöhallituksen virkoja hoitaville virkamiehille myönnettävien apteekkioikeuksien tarkoituksenmukaisuuden.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Mietinnön ponsi hyväksytään.

Puhemies: Nyt on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

### Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 13 ei-ääntä; poissa 72. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

### 3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Vammaskosken tehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin

Ensimmäinen käsittely  
Hallituksen esitys n:o 226/1989 vp.  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

### Keskustelu:

Ed. Laine: Herra puhemies! Hallitus ehdottaa, että valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluvan Vammaskosken tehdas-nimisen valtion teollisuuslaitoksen hallinnassa olevaa omaisuutta uudelle puolustusväline- ja konerakennusalan yritykselle, jossa myös yksityinen Tampella olisi mukana neljänneksellä. Valtion haltuun jäisi edelleen 75 prosenttia.

Demokraattisen vaihtoehdon eduskuntaryhmällä ei ole edustajaa valiokunnassa. Valiokunnassa on varmasti jaettu sellaista tietoa, jota ei itse hallituksen esityksen perusteluista ja valiokunnan mietinnöstä ilmene. Erityisesti tässä kiinnostaisi kysymys siitä, minkä vuoksi on tällainen siirto tarpeellinen. Kun puolustusministeri ei nyt näytä olevan paikalla, toivon, että puolustusministeri tämän asian esittelijänä olisi ainakin asian toisessa tai viimeistään kolmannessa käsitte-

lyssä paikalla vastaamassa kansanedustajien mahdollisesti esittämiin kysymyksiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

#### **4) Ehdotus laiksi maatilalain 50 ja 58 §:n muuttamisesta**

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 245/1989 vp.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

#### **5) Hallituksen esitys n:o 18 televiestintää koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

#### **6) Hallituksen esitys n:o 19 laeiksi eläkesäätiölain ja avustuskassalain muuttamisesta**

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

#### **Keskustelu:**

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan eläkesäätiöiden tilinpäätöstietojen julkisuutta, mikä on sinänsä hyvä asia. Eläkesäätiöiden toiminnassa on muitakin ongelmia kuin se, että

niiden toiminta on ollut aika salaista tähän saakka.

Erityisenä ongelmana on ollut Outokummun eläkesäätiön toiminta. Outokummun eläkeläisten asemaa on heikennetty. Meitä ei voi tyydyttää se kohtelu, jonka valtionyhtiö Outokummun eläkeläiset ovat saaneet. Edelleen meidän mielestämme heidän asemaansa tulisi parantaa ja korjata ne epäoikeudenmukaisuudet, joita on toteutettu.

Myös muissa eläkesäätiöissä on ongelmia. Esimerkiksi Turossa, eläkeläiset joutuivat yhtiön konkurssin yhteydessä kohtuuttomaan asemaan ja vaativat korjausta niin, että eivät menetä niitä etuja, joita eläkesäätiön jäsenenä ollessaan ovat saaneet. Eläkesäätiölaissa on myös sellainen ongelma, että nämä lisäetuu- det eivät ole sidottuja välttämättä indeksiin. Vaikka muita ongelmia eikä mitään konkursseja ja tällaisia ole, joka vuosi saattavat etuudet heikentyä sen vuoksi, että lisäetuu- det eivät ole indeksissä. Eläkesäätiöiden toiminnassa on paljon korjaamisen varaa. Tämä on pieni askel. Tämä on hyvä, mutta se vaatii vielä huomattavampia korjauksia, että eläkeläisten asiat saadaan kuntoon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

#### **7) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2 (VNP n:o 6/1989 vp.)**

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola